

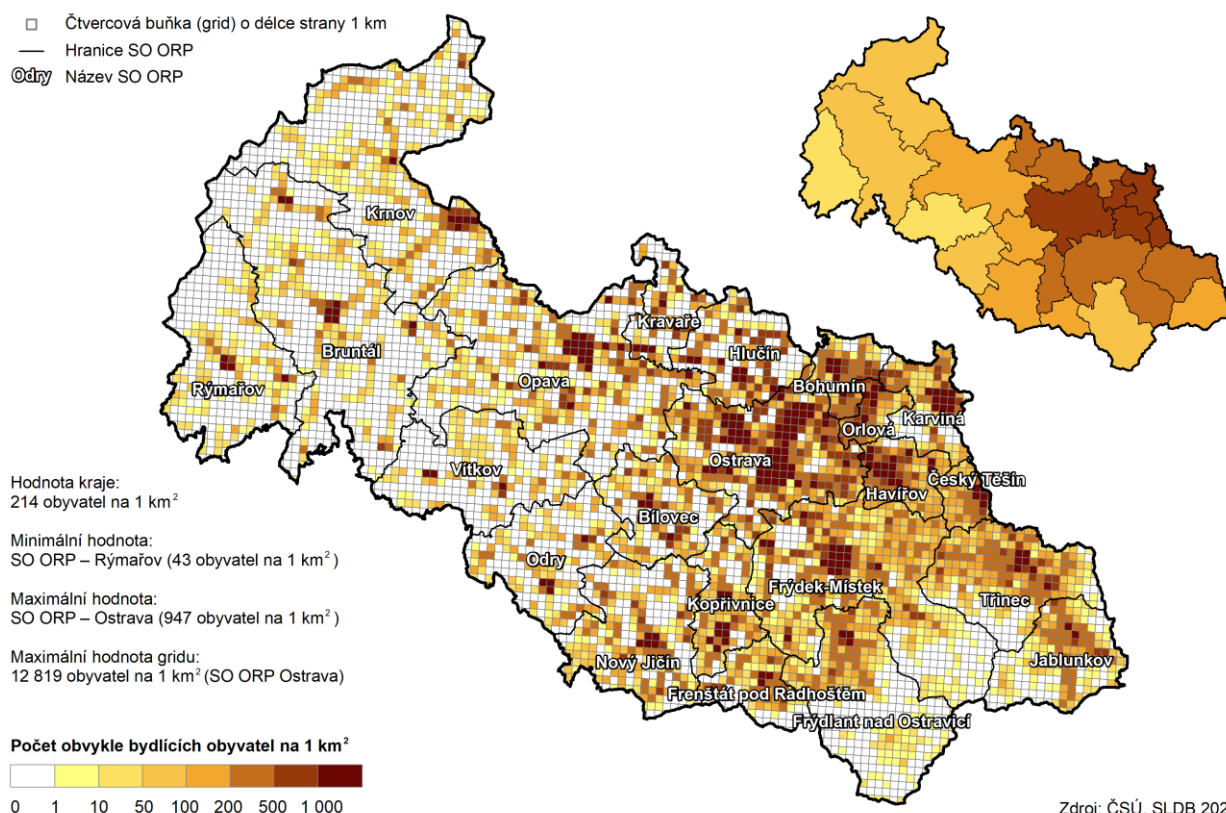
2. Sídlní struktura

Kraj byl zřízen ke dni 1. 1. 2000 a byl vymezen územím 6 okresů (Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město). Původní název Ostravský kraj byl ústavním zákonem č. 176/2001 Sb. k 31. 5. 2001 změněn na Moravskoslezský. V průběhu jeho existence došlo ke dvěma významnějším územním změnám. K 1. 1. 2005 byly přesunuty 3 obce (Huzová, Moravský Beroun a Norberčany) z Moravskoslezského kraje do Olomouckého a od 1. 1. 2016 byla převedena do Moravskoslezského kraje z Olomouckého kraje část území Vojenského újezdu Libavá (výměra 270 ha, bez obyvatel). Moravskoslezský kraj svou stávající rozlohou 5 431 km² zaujímá 6,9 % území celé České republiky a řadí se tak na 6. místo mezi ostatními kraji.

Od 1. 1. 2003 byla ukončena činnost okresních úřadů a jejich kompetence byly přeneseny na obce s rozšířenou působností, na krajské úřady a jiné regionální i centrální orgány. V Moravskoslezském kraji se stalo obcemi s rozšířenou působností (dále ORP) 22 měst. Také administrativní uspořádání kraje doznalo v průběhu jeho existence několika změn, nicméně od posledního sčítání v roce 2011 se správní struktura kraje nezměnila. Stabilizoval se rovněž počet obcí, stejně jako při minulém sčítání zůstal na hodnotě 300 obcí, z toho 42 se statutem města.

Moravskoslezský kraj byl s počtem téměř 1 163 tisíce obyvatel čtvrtý nejlidnatější v Česku (za Středočeským krajem, Prahou a Jihomoravským krajem), rozloha 5 431 km² jej řadila mezi kraje středně velké a se svými 300 obcemi patřil k regionům s nejmenším počtem sídel (podíl 4,8 % z 6 258 obcí celé ČR). Tomu odpovídaly hodnoty ukazatelů vycházejících z těchto údajů. Hustota zalidnění 214,1 obyvatel na km² byla druhá největší po hlavním městě Praze, přičemž týž údaj pro celou Českou republiku dosáhl 133 obyvatel na km². K datu sčítání činil průměrný počet obyvatel na 1 obec v kraji 3 876 osob a průměrná rozloha obce byla 18,1 km². I tyto hodnoty byly ve srovnání s průměrnými republikovými hodnotami 1 682 osob/obec, resp. 12,6 km²/obec výrazně vyšší.

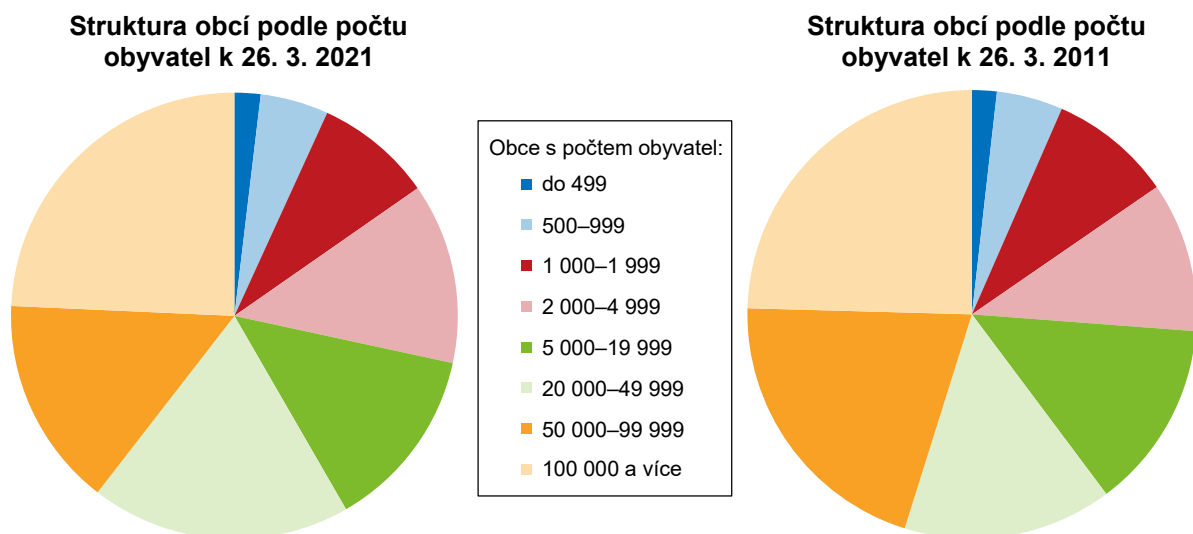
Rozmístění obyvatel a hustota zalidnění v Moravskoslezském kraji

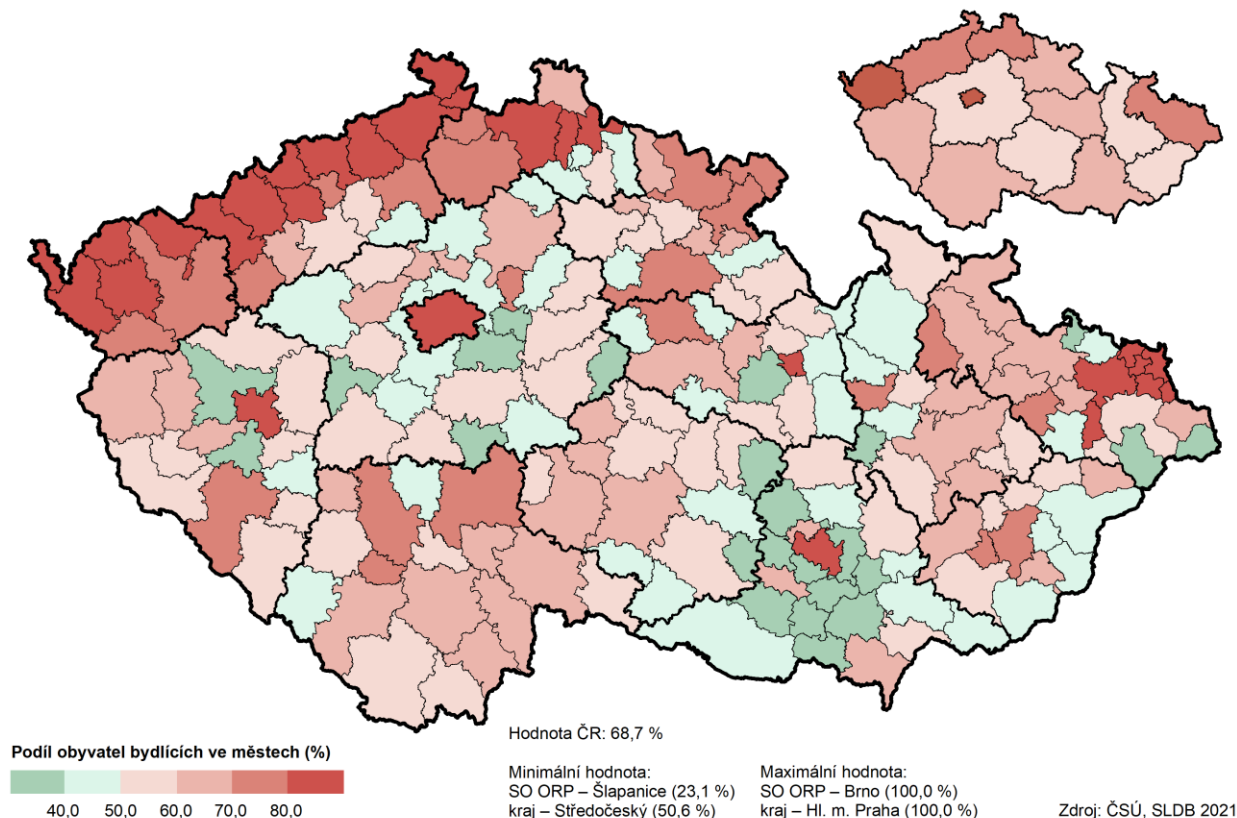
Tab. 2.1 Základní ukazatele sídelní struktury podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Kraj, SO ORP	Počet			Hustota zalidnění (osoby/km ²)	Na 1 obec připadá			Podíl obyvatel žijících (%)	
	obyvatel	obcí			rozloha (km ²)	obyvatel	částí obcí	ve městech	v obci s rozšířenou působností
		celkem	z toho měst						
Moravskoslezský kraj	1 162 841	300	42	214,1	18,1	3 876,1	2,1	73,8	65,9
Bílovec	24 738	12	2	152,3	13,5	2 061,5	1,8	65,2	28,9
Bohumín	32 544	3	2	446,3	24,3	10 848,0	3,3	84,5	61,6
Bruntál	34 198	31	4	54,3	20,3	1 103,2	1,8	65,0	43,7
Český Těšín	24 459	2	1	550,8	22,2	12 229,5	4,0	94,6	94,6
Frenštát p. Rad.	18 987	6	1	192,3	16,5	3 164,5	1,0	55,7	55,7
Frýdek-Místek	109 672	37	3	228,4	13,0	2 964,1	1,4	56,1	49,0
Frýdlant n. Ostravicí	24 832	11	1	78,2	28,9	2 257,5	1,2	39,4	39,4
Havířov	83 249	5	1	944,0	17,6	16 649,8	3,0	81,9	81,9
Hlučín	39 669	15	2	240,0	11,0	2 644,6	1,2	44,2	34,4
Jablunkov	21 781	12	1	123,7	14,7	1 815,1	1,0	24,4	24,4
Karviná	59 144	4	1	560,0	26,4	14 786,0	4,0	82,0	82,0
Kopřivnice	39 300	10	3	324,0	12,1	3 930,0	1,6	82,9	53,5
Kravaře	20 560	9	1	204,3	11,2	2 284,4	1,6	31,8	31,8
Krnov	37 824	25	3	65,8	23,0	1 513,0	2,5	68,1	58,5
Nový Jičín	47 060	16	1	170,9	17,2	2 941,3	2,2	48,1	48,1
Odry	16 281	10	2	72,7	22,4	1 628,1	3,2	75,9	43,1
Opava	98 510	41	2	173,7	13,8	2 402,7	2,2	61,3	56,0
Orlová	36 183	3	2	802,7	15,0	12 061,0	2,0	96,8	76,2
Ostrava	313 857	13	4	946,7	25,5	24 142,8	4,2	95,7	90,0
Rýmařov	14 193	11	2	42,7	30,2	1 290,3	3,0	73,3	53,3
Třinec	53 037	12	1	226,0	19,6	4 419,8	2,0	63,7	63,7
Vítkov	12 763	12	2	45,1	23,6	1 063,6	2,3	64,3	42,2

V Moravskoslezském kraji se nacházelo 300 obcí, které měly v době sčítání 623 částí obcí. Na 1 obec tak připadlo průměrně 2,1 části obce. Celkem 195 obcí v kraji se skládalo pouze z 1 části, alespoň na 10 částí byla členěna Ostrava (37), Opava (15), Třinec (13), Fulnek (11) a Město Albrechtice (10). Nejvíce obcí s jednou částí se nacházelo v okresech Frýdek-Místek (63 obcí) a Opava (53 obcí), naopak nejméně takových obcí najdeme v okrese Karviná (7 obcí) a Ostrava-město (8 obcí).

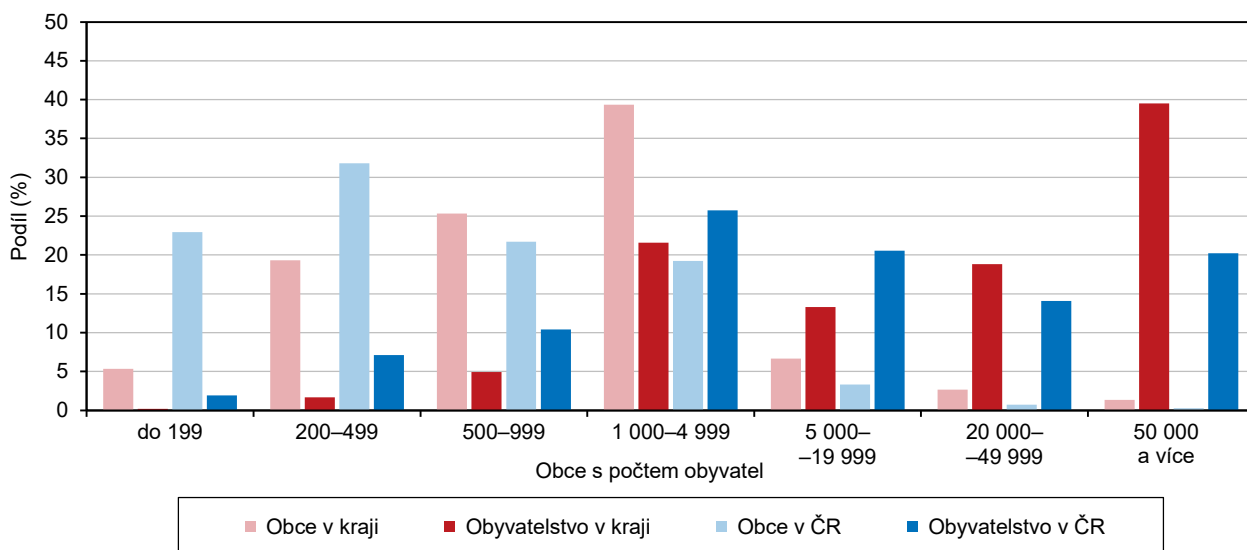
Graf 2.1 Velikostní struktura obcí podle počtu obyvatel

Městské obyvatelstvo ve správních obvodech ORP a krajích

Na území Moravskoslezského kraje můžeme najít 42 měst, jejich počet se od minulého sčítání v roce 2011 nezměnil. Téměř tříčtvrtinový podíl (73,8 %) městského obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel kraje byl v rámci celého Česka nadprůměrný; nepočítaje Prahu, pak dokonce výrazně nadprůměrný. Při porovnání okresů dosáhl podíl městského obyvatelstva nejvyšší úrovně v okresech Ostrava-město (95,7 %) a Karviná (85,9 %), naopak nejnižší v okresech Frýdek-Místek (52,7 %) a Opava (54,0 %). Nejvíce měst se rozkládalo v okrese Bruntál a Nový Jičín (shodně 9). Zvláštní skupinou měst byla tzv. statutární města, kterými jsou Frýdek-Místek, Havířov, Karviná, Opava, Ostrava a Třinec. Největším městem v kraji bylo krajské město Ostrava s 282 450 obyvateli, naopak v nejmenším městě Janov v okrese Bruntál žilo pouze 261 obyvatel.

Graf 2.2 Sídelní struktura obcí

To vše jen dokládá vysokou míru urbanizace území Moravskoslezského kraje. Sídlní struktura kraje však byla v jeho jednotlivých oblastech rozdílná. Převážná část obyvatel kraje žila v širší oblasti ostravsko-karvinské aglomerace. Populace této centrální části kraje byla koncentrována převážně do městských aglomerací, na druhé straně okrajové části horských a podhorských regionů na západě a východě kraje byly charakteristické nižší hustotou osídlení v převážně vesnické zástavbě. Minimální hodnota počtu obyvatel na km² připadla na správní obvod ORP Rýmařov (43 obyvatel na 1 km²) a maximální hodnota 12 819 obyvatel na 1 km² byla ve správním obvodu ORP Ostrava.

V rozdělení obcí do velikostních skupin podle počtu obyvatel byla na jedné straně Ostrava jako zástupce největší velikostní skupiny 100 000 a více obyvatel, dále tři statutární města Havířov (68 153 osob), Opava (55 146 osob) a Frýdek-Místek (53 698 osob) ve skupině 50 000 až 99 999 obyvatel a 8 měst v kategorii 20 000 až 49 999 obyvatel. Na opačné straně stálo 16 obcí, jejichž počet obyvatel nepřesáhl 199 osob. V obcích do 999 obyvatel žilo pouze 6,8 % obvykle bydlících osob v Moravskoslezském kraji, což byla nejmenší hodnota mezi všemi kraji v Česku. Nejvíce 118 obcí mělo počet obyvatel v rozmezí 1 000 až 4 999 osob a žilo v nich přes 250 tisíc obyvatel.

Tab. 2.2 Sídlní struktura podle velikostních skupin obcí

	Počet obcí	Podíl (%)	Rozloha obcí (km ²)	Podíl (%)	Počet obyvatel	Podíl (%)	Hustota zalidnění (osoby/km ²)
Moravskoslezský kraj	300	100,0	5 431	100,0	1 162 841	100,0	214,1
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	16	5,3	115	2,1	2 324	0,2	20,3
200–499	58	19,3	876	16,1	19 588	1,7	22,4
500–999	76	25,3	1 013	18,7	57 364	4,9	56,6
1 000–1 999	69	23,0	1 069	19,7	98 734	8,5	92,3
2 000–4 999	49	16,3	1 019	18,8	152 162	13,1	149,3
5 000–9 999	17	5,7	547	10,1	115 280	9,9	210,6
10 000–19 999	3	1,0	62	1,1	39 146	3,4	632,2
20 000–49 999	8	2,7	341	6,3	218 796	18,8	642,2
50 000–99 999	3	1,0	174	3,2	176 997	15,2	1 016,1
100 000 a více	1	0,3	214	3,9	282 450	24,3	1 318,4

Jak již bylo řečeno, největším sídlem v kraji byla Ostrava. Nejméně lidnaté obce Novou Pláň s 58 obvykle bydlícími obyvateli a Dlouhou Stráň s 83 obyvateli najdeme v okrese Bruntál, v němž se nalézalo ještě 9 dalších obcí s méně než 200 obyvateli. V okrese Nový Jičín byla jediná obec do 200 obyvatel (Heřmánky), další 4 se nacházely v okrese Opava. Nejmenší obcí v okrese Frýdek-Místek byla Hřava s 216 obyvateli a v okrese Ostrava-město obec Čavisov s 488 obyvateli. V okrese Karviná neměla žádná ze 17 obcí méně než tisíc obyvatel.

Údaje o počtu obyvatel ve výsledcích SLDB 2021 jsou zpracovány a prezentovány podle místa obvyklého pobytu. Místo obvyklého pobytu bylo definováno jako místo, kde osoba převážně pobývá, tráví dobu svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest, pobytu ve zdravotnickém zařízení apod. a kde je členem konkrétní domácnosti. Pro zahrnutí osoby do obvykle bydlícího obyvatelstva ČR bylo rozhodujícím kritériem délka pobytu nejméně 12 měsíců, příp. úmysl dlouhodobého pobytu.

V Moravskoslezském kraji podle výsledků sčítání ke dni 26. 3. 2021 žilo 1 162,9 tisíce obvykle bydlících obyvatel, což ve srovnání s předchozím sčítáním bylo o 43,0 tisíce obyvatel méně. Z celkového počtu osob s obvyklým pobytem v kraji zde mělo zároveň registrovaný pobyt 1 152,4 tisíce obyvatel (podíl 99,1 %). Zbývající část 10,5 tisíce osob v kraji pouze obvykle pobývala, ale registrovaný pobyt měla v jiném kraji.

Počet osob s registrovaným, tj. úředně hlášeným, pobytem v Moravskoslezském kraji byl o dost vyšší a činil 1 181,2 tisíce osob. Rozdíl v počtu osob s obvyklým pobytem a osob s registrovaným pobytem dosáhl v kraji záporné hodnoty minus 18,4 tisíce obyvatel (1,6 % z celkového počtu osob s registrovaným pobytem) a byl mezi všemi kraji se zápornými rozdíly největší. Kladný rozdíl, tj. převaha počtu osob s obvyklým pobytem nad osobami s registrovaným pobytem, vykázaly pouze čtyři kraje – Praha, Středočeský kraj, Plzeňský kraj a Jihomoravský kraj. V rámci Moravskoslezského kraje byl kladný rozdíl zaznamenán pouze v okrese Ostrava-město.

Tab. 2.3 Obyvatelstvo podle druhu pobytu a velikostních skupin obcí

	Osoby s obvyklým pobytem celkem	v tom s pobytem (%)		Osoby s registrovaným pobytem celkem	Rozdíl mezi počtem osob s obvyklým a registrovaným pobytem	
		obvyklým i registrovaným	jen obvyklým		celkem	%
Moravskoslezský kraj	1 162 841	1 152 373	10 468	1 181 221	-18 380	-1,6
v tom obce s počtem obyvatel:						
do 199	2 324	2 145	179	2 454	-130	-5,3
200–499	19 588	18 361	1 227	20 462	-874	-4,3
500–999	57 364	54 212	3 152	59 035	-1 671	-2,8
1 000–1 999	98 734	93 568	5 166	101 378	-2 644	-2,6
2 000–4 999	152 162	144 231	7 931	155 480	-3 318	-2,1
5 000–9 999	115 280	109 407	5 873	117 512	-2 232	-1,9
10 000–19 999	39 146	36 887	2 259	39 970	-824	-2,1
20 000–49 999	218 796	210 632	8 164	224 385	-5 589	-2,5
50 000–99 999	176 997	167 825	9 172	179 142	-2 145	-1,2
100 000 a více	282 450	267 698	14 752	281 403	1 047	0,4

